

Bibliopolium

Püsök Sarolta: *Az Írás vonzásában. Bibliikai tanulmányok.*

Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2017.

ISBN: 978-66-37-194-8, 232 oldal.

<https://docplayer.hu/107962613-Pusok-sarolta-az-iras-vonzasaban-teologiai-tanulmanyok.html>

A magas szakmai tudással rendelkező szerző a tőle megszokott igényességel írta meg újabb kötetét is, amellyel most e-book formában és ingyen ajánlkozza meg az olvasót. Ha a Püsök Sarolta tudományos teológiai profilját nézzük, alapvetően a rendszeres teológiával foglalkozik, s ezért e könyve rendhagyónak bizonyul. Az előszóban meg is fogalmazza, hogy miért tartja fontosnak tanulmánykötetét: „[...] szükségyszerű is a biblika-teológiai tekintés, hiszen becstelen volna az a rendszeres teológiai vizsgálódás, amely függetleníti magát a bibliai alapoktól, ezek vizsgálatától. Ez a válogatás két évtizedes tanári és kutatói munka során gyűlt össze a bibliai kutakodás eredményeként. A szűk szakmai körhöz tartozó olvasók természetesen azonnal érzékelhetik a tanulmányokon a rendszeres teológus sajátos munkamódszerét. Az említett megközelítési mód elsődleges célja, hogy a Biblia nagy kérdéseinek kontextuális vizsgálatát követően a fő üzenetet a vizsgált korszakból áthelyezze a mába, újra-rendezze, kiemelje az időszerűség mércéjével, de ennek érdekében alkalmanként eltekint a biblikusoktól megszokott részletességtől.” (5. old.)

A kötet kilenc tanulmányt foglal magában 232 oldal terjedelemben. Ebből a két első tanulmány jelenti

a nagyobb terjedelmet, 108 oldalt. A következő hat tanulmány ugyanazt a sémát követi. Ezek nagyszerű prédikációvázlatot is tartalmaznak, az utolsó tanulmány pedig – műfaját tekintve – a tudomány-népszerűsítő műfajhoz tartozik.

Az első tanulmány címe: Egy aranylap a Bibliából, avagy a történet, amely Kierkegaard-ot álmatlanná tette (Genézis 22,1–14, a nagy próbatétel). Ebben a tanulmányban a szerzőt megihletett nagy filozófus-lelkész Kierkegaard gondolatvilága elevenedik meg, és az ő

perspektívájából láttatja a témát, amelyről ezt vallja: „Az Ábrahám próbatételéről szóló bibliai történet közelebbi vizsgálatára Kierkegaard Félelem és reszketés című filozófiai esszéje »ingerelt.«” (6. old.) A kutakodás eredménye a kötet első, terjedelmesebb tanulmánya, amelynek egyik végkövetkeztetése az, hogy a dán gondolkodót joggal nyűgözte le ez a történet, mert a Szentírás egyik „aranylapja”.

A dolgozat exegetikailag és biblikateológiailag vizsgálja Ábrahám próbatételének történetét, de nem lép a szövegkritikai módszer ingoványos talajára.

Ábrahám próbatételének megközelítését a történet két rendhagyó vonzata is megnehezíti – írja a szerző. Először is az ószövetségi hitvilág talaján feltűnő ellentmondásként hat az a tény, hogy az az Isten, akit egyébként tilos volt emberáldozattal tisztelni, most a fiú feláldozását követeli. Másodsor az is elgondolkodtató, hogy éppen azt a gyermeket kéri Isten, akire a szülők olyan sokat vártak, és aki az Ábrahámnak tett ígéret, áldás egyedüli letéteményese volna. A háttér pontosabb megértése érdekében a szerző külön exkurzusokban foglalkozik az emberáldozat, a égőáldozat és az istenfélelem kérdésével.

A téma kifejtése a bibliai történet hármasságát követi: a próbatétel/kísértés, az út, valamint a tett helye/az áldozat.

A tanulmány bemutatja röviden azokat az értelmezési lehetőségeket, amelyek gyakran feltűnnek a teológia történetben: *Typológiai magyarázat* (50. old.); *Lelkigondozói magyarázat* (51. old.) *A martyrium elidealizálása* (51. old.) *Önazonosítás Ábráhámmal*. (52. old.)

A tanulmány utolsó fejezete egy biblikateológiai szempontból rendhagyó, de teológiatörténeti kérdésként hiánypótló fejezettel zárul: *Ábrahám alakja Søren Kierkegaard életművében*. A szerző a Kierkegaard-kutatások hozadékaként mutatja be az olvasónak a 19. századi gondolkodó Ábrahám-rajongásának lenyomatait, amelyeket az az élettörténeti párhuzam magyaráz, hogy a dán gondolkodó az ősatyához hasonlóan egyedül rózta a hitpróba útjait.

A második tanulmány ezt a címet viseli: *Kultuszkritika a kisprófétáknál*. Ennek megszületéséről így ír a szerző: „A második tanulmány születését is megelőzte egy meghatározó tapasztalat, az a tény, hogy az egyházat az oda tartozó ember esendősege folyton eltorzítja, s így valóban szükséges a rendszeres újraformálás, reform, amelyet építő, egészséges egyházkritikának, belső helyzetfelmérésnek kell megelőznie. Az ószövetségi prófétai irodalom, ezen belül az ún. kispróféták könyveiben érdemes volt kutakodni az egyházkritika, vallásgyakorlat modellje iránt. Az évezredek példákban bizonyos elemek kihullnak az idő rostáján, de akadtak örökérvényű kérdésfelvetések is.” (6. old.)

A kultusz kérdése izgalmas vizsgálódást sejtet, hiszen egy valláshoz tartozó kultusz megmutatja a benne tisztelt istent, és tükrözi a nép istenismeretét.

A Bibliából egyrészt megismerhetjük a JHVH-kultusz sajátosságait, azt, hogy milyen a helyes istenismeretből fakadó istentisztelet. A Szentírásból másrészt arról is értesülünk, hogy az ószövetségi kultusz a gyakorlatban sokszor nagy ívben eltért a helyes, Istennek tetsző iránytól.

Az első fejezet bemutatja az ószövetségi kultuszt, a szent helyeket (idők és cselekedetek), valamint a kultuszi személyeket, majd a rendszerezés és áttekinthetőség kedvéért kitér röviden a kisproféták korára és személyére.

A harmadik, valamint a következő négy tanulmány főcíme akár az is lehetne: *Műhelytől a katedráig* és a szószékig. A teológusok műhelye az íróasztal, ahol nagytű alá helyezik a héber és görög igeszakaszokat, filológiai pontossággal vizsgálják a szavak értelmét, a szövegek elsődleges üzenetét, a célcsoportot, a szerzőt és szerzői szándékot stb. Munkája akkor lesz teljes, ha az egyes kérdésköröket az egész Biblia összefüggésrendszerében próbálja elhelyezni, s végül a koronként módosuló értelmezési módokat felvonultatva kiemeli az örök érvényű vagy a közössége számára éppen legidősebb üzenetet. Az előkészítő műhelymunka után következik a gyakorlati teológia asztala, ahol a vallásánár lecketervet, a lelkes prédikációvázlatot stb. készít.

A harmadik tanulmány keretében, amely *A teológus műhelyében (bibliai szövegek hermeneutikai vizsgálata, etikai vonzások)* címet viseli, a következő témákat fejti ki:

Az adós szolgálja – az elengedés, Mt 18, 21–35. (112. old.) A bibliai szakasz műfaji behatárolását követően az egzegetikai rész tisztázza a „[...]” hogy valóban mit jelent a példázatbeli *adósság, tartozás* [...], ha azonos a bűnnel, akkor, mi tartozik a bűn fogalmához.”

Törvény és evangélium – Mt 5,17–19. (120. o.) E kettő kérdéskörét a következőképpen summázza: „[...] a törvény arról szól, amit nekünk kell tennünk – az evangélium arról szól, amit Isten tett

velünk.” Ezután a törvény alaposabb kifejtése következik, majd a szerző a Mt 5,17–20 alapján elemzi Krisztus törvényre vonatkozó szavait.

Gondoskodás – 1Móz 1,28–30 (Jn 21, 1–13.) (130. old.) A harmadik tanulmány harmadik alfejezete Isten gondviselésének és az ember istenképiségének, vagyis a világhoz való helyes, felelősségteljes viszonyulásának bibliai alapjait ismerteti. A következő négy, azaz a 4., 5., 6. és 7. fejezetben pedig egy-egy bibliai igehirdetésre történő feldolgozását olvashatjuk. A műhelymunka a következő alpontokat tartalmazza: *Amit a textusról tudni kell – exegetikai/kortörténeti megértés; A perikópa megértése – teológiai összefüggések feltárása; Prédikációvázlat; Példák, képek, szemelvények, aktuális történetek; További szempontok az istentisztelet alakításához.*

A további tanulmányok ilyen címekkel sorakoznak: *A sáfároknak az Úr visszatéréséig tartó szabadsága – 1 Korintus 4,1–5* (139. old.); *Találkozás a jövő múltban megmutató Istenével – 2 Mózés 19,1–6* (157. old.); *Ha Krisztus, akkor szabadon szolgálók örvendő közössége – Filippi 2,1–4* (175. old.); *Pásztoroltnak lenni és pásztorrá válni – Máté 18, 12–20* (195. old.); *5 Mózés 30, 15–20 egzegézise* (213. old.).

A kötetet bezáró kilencedik tanulmány, amely a *Mai Dorkászok* (223. old.) címet kapta, műfajilag kissé eltér az előzőektől: a tényfeltáró kutatómunka ugyan hasonlít az előbbi tanulmányokhoz, azonban a kivitelezés amiatt más, hogy az eredeti célcsoporthoz igazodik. Ugyanis ez az írás annak az előadásnak szerkesztett változata, amelyet a szerző a nőszövetség tagjai előtt mondott el: „A szolgálatkész bibliai asz-

szony története úgynevelt tudomány-népszerűsítő stílusban áll előttünk.” (7. old.) Ez a bibliatanulmány a nőtanítvány, Tábita, azaz Dorkász történetén (ApCsel 9,36–42.) keresztül mutat követésre érdemes példát a narcisztikus, énközpontú jelenkornak a dorkázi jellemvonások, a nyitottság, az adakozás, az önzetlenség, a hivalkodás

nélkül is sokak ragaszkodását kiváltó élet megrajzolásával.

Püsök Sarolta könyvét nagy örömmel ajánlom teológusoknak, vallásnároknak és mindazoknak figyelmébe, akik a Szentírás tanulmányozásában érdekeltek.

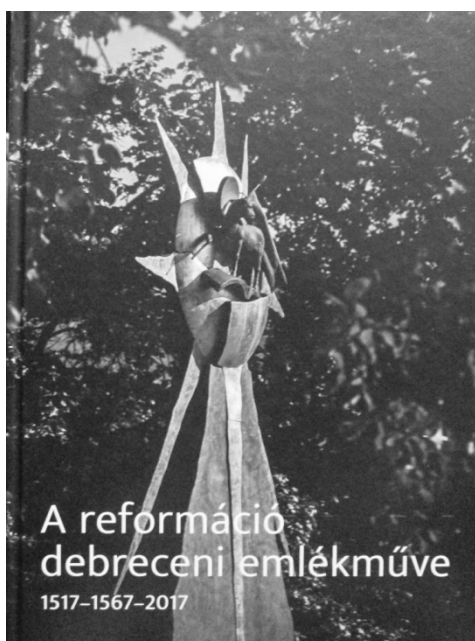
Lukács Olga

A reformáció debreceni emlékműve. 1517–1567–2017.

Szerkesztette és a magyarázatokat írta: Fekete Károly.

Tiszántúli Református Egyházkerület, Debrecen 2018.

ISBN. 978-615-5909-00-9, 100 old.

A 2017-es jubileumi esztendő bővelkedett megemlékezésekben, ünnepi rendezvényekben és lelki építő alkalmainban. Felemelő, szép év volt: úgy tekintettünk vissza a hazai és az európai protestantizmus fél évezredes örökségére, hogy jelentős lépéseket tettünk a felekezetek megbékélése felé. Meg-

mutattuk ország-világnak, hogy Isten-örökségünkben erő és dinamizmus van.

Mi marad viszont az utánunk következő nemzedékre ebből a jubileumból? Akik az utódokra is gondoltak, emlékművet avattak, illetve könyvet adtak ki.

Debrecenben 2017. október 31-én kora este avatták fel a reformáció emlékművét a Nagytemplom és a kollégium közötti emlékkertben. Az ünnep egyszerre volt Debrecen, a tiszántúli reformátusság és a magyar „kálvinizmus” ünnepe, ugyanis az emlékmű úgy debreceni és tiszántúli, hogy minden magyar református megtalálhatja rajta a maga hitéletének és felekezeti-nemzeti öntudatának jelképeit.

2018 a könyvkiadás éve volt, ugyan is többnyire ekkor látott napvilágot az előző esztendő eseményeinek írott lenyomata: konferenciakötetek, jubileumi ismeretterjesztő előadások szerkesztett változatai stb. A debreceni emlékműállítás jelentőségét az növeli, hogy megálmodói nem tekintették zá-